

Вішнікіна Любов Петрівна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму

Контактна інформація:

Службова адреса: Полтава,
вул. Остроградського, 2, кім. 9
e-mail: vishnikina@gmail.com

Трудова і професійна діяльність

У 1977 році закінчила Київський ордена Леніна державний університет імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Гідрологія за спеціалізацією гідрохімія», здобула кваліфікацію «Географ-гідролог». З 1977 р. по 1980 р. працювала на посаді інженера-гідролога в інституті Белгіпроводхоз у м. Мінську.

З 1982 р. по 2001 р. працювала вчителем географії у школах м. Полтави, отримала «вищу категорію», звання «учитель-методист». У 1997 р. була нагороджена знаком «Відмінник освіти України».

З 2001 р. дотепер – асистент, старший викладач, доцент, завідувач кафедри, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму.

Кандидатська дисертація на тему: «Навчальні моделі як засіб організації пізнавальної діяльності школярів у процесі вивчення фізичної географії» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (географія) захищена у 2009 р. в Інституті педагогіки АПН України. Науковий керівник – дійсний член (академік) НАПН України, доктор педагогічних наук, Заслужений діяч науки і техніки України, віце-президент НАПН України, директор Інституту педагогіки НАПН України Топузов Олег Михайлович.

Докторська дисертація на тему: «Методична система формування предметної компетентності з географії в учнів основної школи» зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (географія) захищена у 2018 р. в Інституті педагогіки АПН України. Науковий консультант – дійсний член (академік) НАПН України, доктор педагогічних наук, Заслужений діяч науки і техніки України, віце-президент НАПН України, директор Інституту педагогіки НАПН України Топузов Олег Михайлович.

У 2020 р. отримала вчене звання професора кафедри географії та методики її навчання.

Навчальна і методична робота

Викладає навчальні дисципліни: «Методика навчання географії», «Загальне землезнавство», «Гідрологія», «Фізична географія материків та океанів», «Регіональна фізична географія», «Закономірності розвитку географічної оболонки», «Рекреаційні комплекси світу» та ін. Гарант освітньої програми «Середня освіта (Географія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Пройшла: міжнародне стажування для освітян та науковців «Internationalization of the educational process», організованого фундацією «Інститут Міжнародної на освітній платформі Академічної та Наукової Співпраці» (Італія, 2019 р.); навчання за програмою професійного розвитку вчителів «Методика розвитку критичного мислення учнів» на платформі «Критичне мислення» (Київ, 2019 р.); стажування при кафедрі географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (2021 р.); удосконалювала цифровий компонент професійної компетентності в онлайн-семінарі ЦІВО-1827 «Цифрові інструменти GOOGLE для вищої освіти» (2022 р.); пройшла курс «Добробут планети: що має знати й може вміти кожен» на освітній платформі «Prometheus» (2023 р.); міжнародне підвищення кваліфікації (вебінар) наукових, науково-педагогічних працівників ЗВО на тему: «Академічна доброчесність при підготовці магістрів та здобувачів доктора філософії»

(phd) в країнах Європейського Союзу та Україні» (квітень 2023 р., м. Люблін, Республіка Польща); міжнародне підвищення кваліфікації (вебінар) наукових, науково-педагогічних працівників ЗВО на тему: «Неформальна освіта при підготовці магістрів та здобувачів доктора філософії (phd) в країнах Європейського Союзу та Україні» (травень 2023 р., м. Люблін, Республіка Польща). Була спікером вебінару для вчителів географії, здобувачів вищої освіти на тему: «Профільна школа в умовах НУШ: реалії вивчення географії здобувачами загальної середньої освіти», що проводився кафедрою географії та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (листопад грудень 2021 р.) (<https://meet.google.com/hdo-bvpr-jdz>).

Наукова робота

Основні напрями наукової роботи: теоретико-методологічні засади дидактики географії, методика формування професійної компетентності майбутніх учителів географії, розбудова психодидактичних засад навчання географії, прикладні аспекти компетентнісного навчання географії, вдосконалення технологій навчання географії, упровадження в освітній процес навчального географічного моделювання й сучасних засобів навчання, природнича географія, регіональна фізична географія.

Автор понад 130 публікацій, поміж них: 3 монографії; підручник і понятійно-термінологічний словник для закладів вищої освіти з грифом МОН; 11 підручників та навчально-методичних посібників для закладів загальної середньої освіти з відповідними грифами МОН; понад 40 статей у вітчизняних і закордонних фахових виданнях; 3 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science.

Член редколегії наукового видання ПНПУ імені В. Г. Короленка «Українська професійна освіта» (ISSN (print) 2519-8254 ISSN (online) 2616-6747). Була членом спеціалізованої вченої ради Д 26.452.05 в Інституті педагогіки НАПН України, головою спеціалізованої вченої ради разового захисту ДФ 44.053.006 у ПНПУ імені В. Г. Короленка, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 року №237; неодноразово опонувала кандидатські й докторські дисертації зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (географія).

Очоловувала науково-дослідну роботу кафедри з теми «Компетентнісне навчання та викладання географії у системі неперервної педагогічної освіти», роботу лабораторії освітніх технологій географії, головним науковим напрямом діяльності якої є дослідження, розробка і апробація освітніх технологій, спрямованих на формування географічних компетентностей як учнів, так і майбутніх учителів географії.

Науковий керівник з написання кандидатських дисертацій аспірантів за освітньо-науковою програмою 015 Професійна освіта (за спеціальностями). Під керівництвом викладача підготовлено переможців II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з географічних наук та методики навчання природничо-математичних дисциплін (географія). Керівник студентської проблемної групи «Компетентнісне навчання географії», за результатами досліджень якої підготовлено як одноосібні студентські публікації, так і публікації у співавторстві із викладачем:

Мироненко П. Л. Використання мультимедійних технологій в процесі навчання географії. Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти (частина II): матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Львів, 13-14 грудня 2021 року. Львів : Львівський науковий форум, 2021. С. 50-56. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Вішнікіна Л. П., Галушка Л. С. Впровадження діяльнісного підходу до навчання географії. *Інтеграція фундаментальних та прикладних досліджень в географічній, екологічній та хімічній освіті* : зб. матеріалів VII Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф ; [відп. за вип. Браславська О. В. та інші]. Умань: Візаві, 2021. С. 25-31.

Дуднік Анастасія. Міжнародна діяльність вчителів географії. *Збірник матеріалів XXV наукової конференції здобувачів вищої освіти факультету історії та географії*. Квітень 2022 року. Полтава: ІВЦ ПНПУ, 2022. С. 223-228. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Колотій Аліса. Організація дослідницької діяльності учнів у позашкільній географічній освіті Полтавської області. *Збірник матеріалів XXV наукової конференції здобувачів вищої освіти факультету історії та географії*. Квітень 2022 року. Полтава: ІВЦ ПНПУ, 2022. С. 231-234. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Вішнікіна Л. П., Куницька А. Р. Застосування графічних навчальних моделей у процесі навчання природничої географії. *The 4th International scientific and practical conference "Modern science: innovations and prospects"* (January 10-12, 2022) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2022. С. 406-412.

Вішнікіна Л. П., Хоменко Н. С. Використання гаджетів на уроках географії. *The 4th International scientific and practical conference "Modern science: innovations and prospects"* (January 10-12, 2022) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2022. С. 413-419.

Вішнікіна Л. П., Галушка Л. С. Компетентнісно-орієнтовані завдання як засіб формування критично думуючого учня : тези доповідей *Пріоритетні шляхи розвитку науки і освіти: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції*. м.Львів, 20-21 липня 2022 року. Львів: Львівський науковий форум, 2022.-31 с.

Вішнікіна Л. П., Галушка Л. С. Застосування компетентнісно-орієнтованих завдань як напрям реалізації діяльнісного підходу до навчання географії. *Освітні й наукові виміри географії та туризму : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. для студентів, аспірантів, молодих вчених (м. Полтава, 18 листопада 2020 р.) / відп. ред. О. А. Федій ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка*. Полтава, 2020. С. 18-20.

Галушка Ліана Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках природничих наук. *Збірник матеріалів XXVI наукової конференції здобувачів вищої освіти факультету історії та географії*. Полтава. 2023 С. 217–219. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Колотій Аліса. Організація дослідницької діяльності учнів на уроках географії. *Збірник матеріалів XXVI наукової конференції здобувачів вищої освіти факультету історії та географії*. Полтава. 2023 С. 230 – 232. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Коршикова Інна. Особливості навчання географії за новим державним стандартом нової української школи. *Збірник матеріалів XXVI наукової конференції здобувачів вищої освіти факультету історії та географії*. Полтава. 2023 С. 232–234. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Куницька Анастасія. Графічне навчальне моделювання в сучасному освітньому процесі з географії. *Збірник матеріалів XXVI наукової конференції здобувачів вищої освіти факультету історії та географії*. Полтава. 2023 С. 235–238. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Лісконог Діана. Електронні презентації як сучасний засіб навчання географії. *Збірник матеріалів XXVI наукової конференції здобувачів вищої освіти факультету історії та географії*. Полтава. 2023 С. 240–241. (Наук. керів. Вішнікіна Л. П.)

Організаційна робота.

У 2019 р. була делегатом і доповідачем Першого всеукраїнського з'їзду вчителів географії, де представляла освітянську спільноту Полтавської області. Член журі I і II етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України відділення «Науки про Землю», II туру Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей «Методика навчання природничо-математичних дисциплін» та «Географія». Брала участь у дослідженнях, які здійснювалися Відділом навчання географії та економіки в Інституті педагогіки НАПН України. Зокрема залучалась до створення Концепції географічної освіти України в основній школі, до розробки методичних рекомендацій щодо організації навчально-виховного процесу, була спікером Всеукраїнських Інтернет вебінарів для вчителів географії, що проводились Інститутом педагогіки НАПН України та спікером вебінару «Профільна школа в умовах НУШ: реалії вивчення географії здобувачами загальної середньої освіти» (2021 рік, м. Умань). Брала участь у первинній акредитаційній експертизі підготовки бакалаврів з напрямку підготовки 6.040104 «Географія» у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка у якості експерта.

Нагороджена знаком «Відмінник освіти України» (1997 р., Почесною грамотою виконавчого комітету полтавської міської ради (2012), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2014 р.), Грамотою Полтавської обласної державної адміністрації (2016 р.), Грамотою Національної академії педагогічних наук України.

Найвизначніші публікації:

Монографії:

1. Дидактика географії: кол. Монографія / [авт. кол.: Самойленко В. М., Топузов О. М., Л. П. Вішнікіна, Надтока О. Ф., Діброва І. О.]. К. : Педагогічна думка, 2014. 262 с.

2. Вішнікіна Л. П. Компетентнісне навчання географії в основній школі [Текст]: монографія. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2017. 407 с. : табл., схеми.

3. Компетентнісне навчання та викладання географії у системі неперервної педагогічної освіти: кол. монографія / [авт. кол.: Л. П. Вішнікіна, А. А. Шуканова, О. А. Федій, С. П. Сарнавський, та інші.]; за наук. ред. д-ра пед. наук Л. П. Вішнікіної. Полтава, 2022. 221 с.

Підручники та навчальні посібники:

1. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії. Підручник для ВНЗ з грифом МОН. К. : ДНВП "Картографія". 2012. 512 с.

2. Самойленко В. М., Олійник Я. Б., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. Навчання географії : Понятійно-термінологічний словник. Навчальний посібник для ВНЗ з грифом МОН. К. : Ніка-Центр. 2014. 352 с.

3. Топузов О. М., Назаренко Т. Г., Надтока О. Ф., Вішнікіна Л. П. та ін. Географія: Підручник для 6 класу (з грифом МОН України). К.: ДНВП «Картографія», 2014. 320 с.

4. Географія: Підручник для 7 класу (з грифом МОН України) / О.М. Топузов., О.Ф. Надтока, Л.П. Вішнікіна та ін. К.: ДНВП «Картографія», 2015. 288 с.

5. Топузов О.М. Методика навчання географії материків і океанів : [навчально-методичний посібник для вчителів географії та студентів педагогічних вищих навчальних закладів] / О.М. Топузов, О.Ф. Надтока, Т.Г. Назаренко, Л.П. Вішнікіна, А.А. Шуканова, В.М. Самойленко. К. : ДНВП «Картографія», 2011. 128 с.

6. Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Надтока О. Ф. Перевірка предметних компетентностей. Географія, 6 кл., 7 кл. : Збірник завдань для оцінювання навчальних досягнень учнів (у двох частинах). Навчальний посібник для ЗНЗ з грифом МОН. Київ : Орion. 2015. 96 с.

7. Методика навчання географії у 6-му класі загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник для вчителів географії та студентів педагогічних вищих навчальних закладів (з грифом МОН України) / О. М. Топузов, О. Ф. Надтока, Л. П. Вішнікіна, А. А. Шуканова. К. : ДНВП «Картографія», 2015. 128 с.

8. Самойленко В. М., Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. Викладання дидактики географії : Навчальний посібник. К.: ДП «Прінт Сервіс», 2017. 145 с.

9. Вішнікіна Л. П., Федій О. А. Фізична географія материків та океанів : навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. I частина. : Навчально-методичний посібник. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. 210 с.

10. Навчально-методичні рекомендації до виконання магістерських робіт для здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Середня освіта: (Географія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності (предметної спеціальності) 014.07 Середня освіта (Географія). / Укладачі: Вішнікіна Л.П., Федій О.А., Шуканова А.А., Єрмаков В.В. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 33 с.

11. Вішнікіна Л. П., Галушка Л. С. Методика навчання географії у старшій школі: навчальний посібник-практикум. : навч. посіб. - практик. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2023. 162 с.

Статті у виданнях, які індексуються в наукометричних базах даних Scopus та Web of Science:

1. Samoilenko V., Dibrova I., Osadchyi V., Vishnikina L. Procedure of landscape anthropization extent modeling: Implementation for Ukrainian physic-geographic taxons [Kraštovaizdzio modeliavimas: Ukrainos geografinių taksonų išsaugojimo įgyvendinimas]. Environmental Research, Engineering and Management. 2018. Vol. 74, Issue 2. P. 67–81. DOI: 10.5755/j01.ere.m.74.2.20646 (Scopus).

2. Topuzov O. M., Vishnikina L. P., Samoilenko V. M., Yaprnyets T. S. Modernization of Geographic Education at High School: Geoinformation Training Models. Information Technologies and Learning Tools. 2019. Vol. 73, Issue 5. P. 174–184. DOI: 10.33407/itlt.v73i5.3190 (Web of Science).

3. Samoilenko V., Osadchyi V., Vishnikina L., Dibrova I. Shape of cumulative land use systems' area distribution as a parameter of anthropogenic impact on landscapes // *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University. – Series "Geology. Geography. Ecology".* 2020. Vol.53 (in print) DOI: <https://doi.org/10.5755/j01.arem.74.2.20646> Web of Science)

Статті у закордонних фахових виданнях:

1.. Вішнікіна Л. П. Оцінювання предметної географічної компетентності учнів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (26), Issue: 50, 2015. С.37-40.

2. Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. Компетентнісно-орієнтовані завдання з географії. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (32), Issue: 63. Budapest, 2015. С. 10-14.

3. Вішнікіна Л.П. Ретроспектива розвитку компетентнісної географічної освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, IV (43), Issue: 88, 2016. С.37-40.

4. Вишнікіна Л.П. Методическая система компетентностного обучения географии. *Могилевский меридиан*, Т. 16, выпуск 3-4 (35-36), 2016. С. 82-86.

5. Вишнікіна Любов. *Географическое образование: предметная географическая компетентность*. Проблемы на географията, Книга 1–2. София. Българска Академия на науките, 2017. С. 121-133.

Публікації в журналах і збірниках наукових праць категорії «Б»:

1.Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Природничо-географічне моделювання як аналітично-технологічний інструмент сучасної ландшафтної екології. *Науково-теоретичний журнал «Ландшафтознавство»*, Вінниця, 2022, 2 (2). С. 84-101. DOI: 10.31652/2786-5665-2022-2-84-101.

2. Вішнікіна Л. П., Галушка Л. Застосування компетентнісно-орієнтованих завдань у процесі підготовки майбутніх учителів географії // *Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: науковий журнал /Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. Вип. 11. С. 74-82. DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.11.275542>*

3. Шуканова Анжела, Вішнікіна Любов, Володько Ольга, Дудник Світлана. Соціально-психологічні чинники управління персоналом в контексті розвитку туристичних підприємств. *Галицький економічний вісник. № 3 (76) 2022. С. 42 – 47. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.03*

4. Олександр Федій, Любов Вішнікіна, Анжела Шуканова. Застосування географічних інформаційних систем у підготовці майбутніх вчителів географії. *Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. Випуск 29. С. 236-240 DOI: 10.33989/2075-146x.2022.29.264357*

5. Вішнікіна Л. П., Самойленко В. М., Федій О. А., Лисиця О. С. Розвиток емоційного інтелекту учнів у процесі компетентнісного навчання географії. *Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2021. Випуск 27. С. 49–53. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2021.27.247027>*

6. Вішнікіна Л. П., Япринець Т. С., Шуканова А. А. Сучасний підхід до застосування навчального графічного моделювання у процесі навчання географічним дисциплінам. *Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, Випуск 22. 2020. С. 56-64.*

7. Вішнікіна Л., Самойленко В. Застосування сучасних засобів навчання у підготовці майбутніх учителів географії. *Проблеми підготовки сучасного вчителя / Уманський держ. Пед. ун-т імені Павла Тичини. 2020, №1. С. 39-47. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4914.21.2020.205436>*

8. Shukanova, A., Vishnikina, L., & Fediy, O. (2020). Сільський туризм та його геопросторова організація на Полтавщині. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм, (12), 261-271. DOI: 10.26565/2310-9513-2020-12-26*

9. Вішнікіна Л. П., Япринець Т. С. Проектування компетентнісного уроку географії. *Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, Випуск 22. 2019. С. 56-64.*

10. Вішнікіна Любов, Япринець Тетяна. Психодидактичні засади навчального географічного моделювання. *Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Ін-т пед. ун-т імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2019. Вип. 19. С. 166-175.*

11. Вішнікіна Л. П., Топузов О. М. Урахування впливу когнітивних процесів у компетентнісному навчання географії. *Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О.М. Топузов] К. : Педагогічна думка, 2018. Вип. 20. С. 485–494.*

<https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/643/648>

12. Вішнікіна Л. П., Япринець Т. С. Картографічно-геоінформаційні засоби навчання. *Витоки педагогічної майстерності*: зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, Випуск 22. 2018 С. 56-64.

13. Топузов О. М., Вішнікіна Л. П. Становлення компетентнісної географічної освіти. *Проблеми сучасного підручника*: зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О.М. Топузов]. К. : Педагогічна думка, 2017. Вип. 19. С. 57-68.